

1. plokk

1. Pildil on hiljutiste Saksamaa üldvalimiste kaks ilmselt vastuolulisemat sealsete (suur)parteide juhti. Vasakpoolsel pildil olijat külastas Müncheneri julgeolekukonverentsi järgselt ka USA asepresident J.D. Vance ning oma partei ideoloogiale suisa vastupidiselt elab see küsitav koos Sri Lankalt pärit naisterahvaga.

Parempoolsel pildil olija osales valimistel omanimelise erakonnaga ning on isa poolt Iraani juurtega, pikka aega juhtis ta ka Saksamaa Vasakpartei (*Die Linke*) Bundestagi fraktsiooni. Seekord jäi ta aga Liidupäeva koosseisust välja.

Kes on need kaks poliitikut?

2. Abdus Salam sai Nobeli füüsikapreemia aastal 1979. Ta oli esimene pakistanlasest ja teine moslemist Nobeli laureaat. **Kes oli esimene moslemist Nobeli auhinna laureaat?**

3. Selle nädala pühapäeval algab 76. korda vormel-1 MM-hooaeg. Paul Aroni teel Alpine'i auto roolis GP-starti on ilmselt kaks suurimat takistust: tiimi teine põhisõitja Pierre Gasly kõrval (vasakul pildil) tegi GP-debüüdi mulluse hooaja viimasel etapil Abu Dhabis.

Spordi vaates on palju kuulsam aga küsitava isa, kes oli ühe teise spordiala viiekordne maailmameister. Alpine'i nn esimene varusõitja (parempoolsel pildil) tegi 2024 samuti oma GP-debüüdi, asendades kaheksal viimasel 2024. aasta Suurel Auhinnal Williamsist vallandatud Logan Sargeanti. Küsitav oli peale aastat 2001 esimene oma riigi F1 sõitja ning peale 1981. aastat esimene punktidele jõudnu. **Kes on need kaks Paul Aroni konkurenti?**

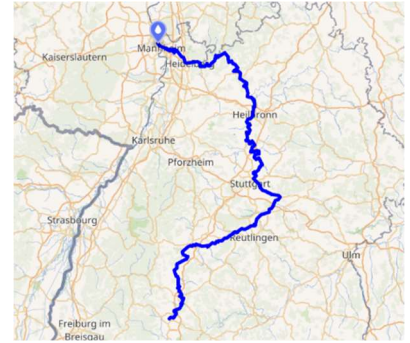
4. See Frank Darabonti film teenis 1995. aastal küll seitse Oscari nominatsiooni, kuid ei võitnud ainsatki kuldmehekist. Süüdi oli selles Tom Hanks ja tema „Forrest Gump“, mis 1995. aastal platsi puhtaks tegi. **Milline film jäi Oscaritest ilma, mida peeti ebaõiglaseks juba siis ja ka praegu?**

5. **Mis aasta (+/- 1 a = 1 punkt)?**

- Eurovisioni lauluvõistluse võitis Austria (Udo Jürgensi lauluga *Merci, Cherie*);
- NATO kolis oma Euroopa sõjalise ja üldjuhtimise Belgiasse;
- Saksamaa kantsleritoolile asus Kurt Kiesinger;
- F1 MM-tiitli võitis Jack Brabham;
- Sündisid näiteks Stefan Edberg, Romario, Jonathan Edwards, Michael Park, Mike Tyson, Halle Berry;
- Surid Buster Keaton, Walt Disney, Giuseppe Farina, Sergei Koroljov jne.

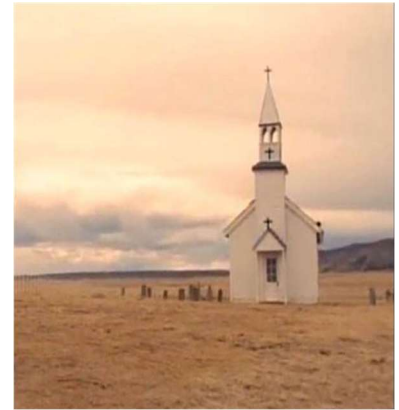
2. plokk

6. Selle antibiootikumi avastamise eest määrati 1952. aastal Nobeli preemia Ukrainas sündinud Selman Waksmanile. Ajalooliselt on siis tegemist teise antibiootikumiga penitsilliini järel. See oli esimene tõeliselt efektiivne ravim tuberkuloosi vastu. Ravimina jõudis küsitav arstide kasutusse 1949. aastal. **Milline antibiootikum?**

7. Selle 362 km pikkuse jõe ääres asuvad suurematest linnadest näiteks Stuttgart, Heidelberg, Tübingen; jõgi suubub Mannheimi juures Reini. Jõgi saab alguse Schwarzwaldist ning on ca 200 km pikkusel laevatatav. **Mis jõgi (kaardil on näha ka selle asukoht)?**

8. Näete rekvisiiti, mis püstitati spetsiaalselt ühe ansambli kuulsa muusikavideo tarbeks. 1992. aastal valminud muusikavideo oli oma aja kõige kallim, mis läks väidetavalt maksma 1,5 miljonit dollarit. Samuti võib pidada küllatki eriliseks muusikavideo pikkust, mis on 8 minutit ja 57 sekundit. **Mis bänd ja mis lugu?**

9. Seotult äsjaste suurte poliitmängudega ümber meretuuleparkide proovime meelde tuletada, **kes oli käesoleva sajandi alguses see Eesti majandusminister, kes vedas Narva elektrijaamade lõpuks nurjunud erastamise protsessi USA ettevõttele NRG Energy?**

Küsitav on pärit Väandrast, on hariduselt elektrokeemia teadlane ning oli tollase erakonna Mõõdukad ridades ka kahe Riigikogu koosseisu liige alates aastast 1992. Poliitikast lahkumise järel oli muuhulgas Tartu Ülikooli administratiivdirektor. Näete ka pilti.

10. Küsitav 1943 kuni 2021 elanud näitleja, saatejuht, modell ja muudegi alade multitalent pälvis mitte ammu aega tagasi uue (postuumse ja viraalse) kuulsuse. Kuulete küll mitte tema tuntuimat hitti, kuid selle pala eestikeelset versiooni teavad aga ilmselt kõik. **Keda te kuulete?**

3. plokk

11. *“...Ja Crispin-Crispian sest päevast peale maailmalõpuni ei möödu, ilma et sellel päeval meenutataks meid, meid väheseid, me vennalikku salka, sest kes siin valab verd koos minuga, saab mulle vennaks; olgu ta kui madal, ta sellest päevast peale muutub õilsaks...”*

Just nende kuulsate ridadega ühest kirjandusteosest innustab üks kuningas oma sõdureid ülekaalukale vaenlasele vastu astuma. Selles tekstis leiab esmakordselt mainimist inglisekeelne väljend *band of brothers* - vennalik salk (tõlge raamatus Lennart Merilt). **Kes oli see kuningas ja millisest lahingust käib jutt?**

12. Ainupilulised on nokataolise koonuga tallulkõndijad loomad, kes paljunevad munemise teel. Seltsi kuuluvad 5 liiki: sipelgasiil, nokkloom ja küsitav kolme liigiga. **Mis loom?**

13. **Küsime isikunimelist moebrändi**, mis kuulub täna Guccile ning mille loojaks oli aastal 1992 brändiga sama nimega, pikka aega näiteks Givenchy peakunstnikuna tegutsenud moekunstnik (sündinud 1969 ja tegi enesetapu 2010). Brändi loovjuht oli 12 aastat Sarah Burton, kes pani ameti maha 2023. Oma algusaastatel olid brändi kollektsioonid üpriski skandaalsed, seotult nii paljastamise, kontuuride esiletõstu, sadomasoga jne. **Vastuseks ootame brändi ja nimeandja täisnime (1 pool = 1 punkt)!**

14. Näete sel 1987 tehtud fotol kahte tuntud rahvusaaslast. Vasakpoolne on sündinud 1959 ja oma tuntuse toonud spordist, karjääri iseloomustavad olulisimad numbrid 1984-1997, 210, 10. Teine elas aastail 1957 kuni 1998 ning ei ole sportlane. Vahest tuntuim karjääripunkt on tal 1980. aastate keskelt ja seotuses ühe ligi 200 a varem elanud mõlema küsitava kaasmaalasega. **Kes on fotol (1 õige = 1 punkt)?**

15. Näete pildil maali „Holyroodi kabeli varemed“, mille autor maalits 1824. aastal. Kui mõelda autorile, siis muutub maali haarav fotorealism vähem üllatavaks. Kes on maali autor?

4. plokk

16. See on saksa rahva kuulsuste mälestamiseks loodud memoriaal Baieri liidumaal. Tempel kõrgub Donaustaufi asula lähedasel kõrgendikul üle Doonau jõe. Selle projekteeris Leo von Klenze. **Mis nime see pildil olev tempel kannab?**

17. Kes pälvis Panso auhinnaauhinna aastal 2024? Küsitav on pärit Rakverest ja ärritas puritaanlikuma maailmavaatega kodanikke viimase vana-aasta õhtu (kuri)kuulsa staatuse omandatud, ETV eetris olnud identiteedikabaree tegelaskujuna Marta Kaheksas. Näete ka pilti.

18. Pärast viimastel aastatel toimunud erinevate rekordite laineid küsime nüüd kümnevõistluse teemal: nimetage kaks ala, kus nende kümnevõistluse sisesed maailma tipptulemused on kõige vanemad: vastavalt šveitslasel Edy Hubacheril aastast 1969 (!) ja ameeriklasel Robert Bakeril aastast 1980. Vihjeks veel, et nende alade maailmarekordid meeste seas pärinevad vastavalt aastaist 2023 ja 1998. **Millised kaks ala (1 õige = 1 punkt)?**

19. Näete üsna omapäraste kohanimedega atoll Okeaanias. See on üks esimesi paiku maailmas, kus jõuab kätte uusaasta. **Millisele riigile see atoll kuulub?**

20. Kuulete ühte viimasel paaril aastal aktiivselt tegutsenud Eesti muusikaartisti. **Keda?**

5. plokk

21. Pildil olev madu (*Lachesis muta*) on kõigist rästikutest suurim ja suuruselt kolmas mürgmadu maailmas (pikkus 2,5 – 3,6 m). Ta elutseb Kesk-Ameerika lõunaosas ja Lõuna-Ameerika põhjaosas. **Milline mürgmadu?**

22. Ta on kirjutanud ja illustreerinud raamatuid ning samuti avaldanud karikatuure, koomikseid ja illustratsioone ajakirjanduses. Tema loomingusse kuuluvad ka animafilmid, nende seas „Superlove“, „Ahviaasta“, „Titanic“. **Kes on see selle aasta Neitsi Maali laureaat?**

23. 1815. aasta juulis Senegali teel olnud fregatt jooksis Aafrika läänerannikul madalikule. Kapten otsustas laeva hüljata, kuid kõigile reisijatele ja meeskonnaliikmetele ei jätkunud päästepaate. Umbes 150 inimest pandi koos peaaegu olematu varustusega parvele. Kahe järgneva nädala jooksul võtsid mõrvad, enesetapud ja kannibalism oma lõivu ning kui parv leiti, oli pardal vaid 15 ellujäänut. Juhtum leidis suurt vastukaja. **Mis nime kandis see fregatt?**

24. Jalgpalliajalugu tunneb mitmeid juhtumeid, kus mõnel suurturniiril säranud mängijal pole väljaspool seda koondise eest mängides midagi erilist ette näidata. Nii näiteks on kahel jalgpalluril õnnestunud võita **maailmameistrivõistluste kõige resultatiivsema mängija auhind**, samas jäid nende koondisekarjäärid väga lühikeseks – ühel vutimehel tuli kokku kaheksa mängu ja teine küsitav tõmbas koondisesärgi selga vaid 16 korral. Kokku löid nad nendes mängudes 13 väravat, millest 12 tulid MM-finaalturniiril. **Kes on need kaks jalgpallurit, kelle koondisekarjäärid jäid sedavõrd lühikeseks?** Vihjeks veel äkki, et nende edu tuli kahel järjestikusel MM-il.

25. 2023. aastal said Nobeli meditsiinipreemia USA-s tegutsevad teadlased Drew Weissman ja Katalin Kariko. **Millise üpriski aktuaalse olnud teadustegevuse eest nad auhind said?**

6. plokk

26. 2024. aasta alguses asendas Microsoft pikaajalise vaikekirjastiili Calibri uue kirjatüübiga. Steve Mattesoni kujundatud kirjastiili algne nimi oli Bierstadt, kuid MS Office'is kannab kirjastiil uut, ühest California väikelinnast mõjutatud nime. Näete all ka kirjastiilide võrdlusnäidet. **Mis on uus Office'i standardkirjastiil?**

CALIBRI	Calibri
BIERSTADT	Bierstadt

27. Oma kirjandusliku karjääri kõrghetkel, 1920. ja 1930. aastatel, oli ta väidetavalt üks enim tõlgitud ja populaarsemaid kirjanikke maailmas. Ta on tuntud paljude biograafiate autorina, tuntuimad romaanid on „Amok“, „Hirm“, „Tundmatu naise kiri“. Viimased eluaastad elas Brasiilias, kus 1942. aastal sooritas enesetapu. **Kellest on jutt?**

28. Pildil olija võitis strippar Anora rolli eest samanimelises Sean Bakeri filmis äsja mõneti üllatuslikult parima naispeaosatäitja Oscari. Ta jõudis avalikkuse tähelepanu alla esmalt 2016 rolliga FX'i telesarjas Better Things, 2019 sai kiita ka rolli eest Tarantino filmis „Ükskord Hollywoodis“. Vihjeks äkki veel, et perenime jagab ta ka USA 4. presidendi ja Wisconsini osariigi keskusega. **Kes?**

29. Viimatisel laskesuusatamise MM-il on vasakul pildil olija individuaaltulemused: 2, 2, 4 ja 23. kohad, seda 22-aastaselt. Noorusest hoolimata on ta esindanud ka kahte riiki nii MK kui tiitlivõistluste tasemel. Parempoolsel pildil olija (sündinud 2000) sai MM-ilt samuti ühe individuaalse hõbemedali ning on peagi lõppeval MK-hooajal ka tõusnud individuaalsele poodiumi kõrgeimale astmele, seda Ruhpoldingi etapi ühisstardist sõidus. **Kes on need kaks laskesuusatajat?**

30. Kuulete ühe helilooja teost - "Passaglia" viiulile ja tšellole, mis on kirjutatud ühe teise kuulsa helilooja teemale. Algselt viiulile ja violale mõeldud teos seab esitajatele suuri nõudmisi, sest kaks pilli peavad jätma mulje keelpillikvarteti kõlast. **Nimetage need kaks heliloojat!**

7. plokk

31. 1993. aastal müüdi Sotheby oksjonil 68500 dollari eest üks õnnitlustelegramm. Selle hetkel maailma kalleima telegrammi ostis Alberto Bolaffi. Telegrammi saatjaks oli Nikita Hruštšov. **Kellele see telegramm saadeti?**

32. Näete pildil koera tõugu, kes jagab nime ühe tuntud Inglise loomamaalija ja -skulptoriga (1802-1873). Kuigi Põhja-Ameerikas loetakse selliseid koeri „kõigest“ musta-valgekirjudeks njuufaundlandi koerteks, on Euroopas tõug käsitletav eraldi seisva tõuna. Kunstniku tuntud tööde hulgas on näiteks Londonis Trafalgari väljakul asuvat Nelsoni mälestussammast ümbritsevad lõvikujud, 1850 teenis ta ka sööri aunimetuse. **Mis nime jagavad koeratõug ja kunstnik?**

33. Küsitav elas 8. sajandil enne Kristust ning oma valitsejanime kandis ta esimesena üle 1000 aasta järel. Valitses oma valdusi aastail 722 kuni 705 enne Kristust, osade teooriate kohaselt oli ta Assüüria kuninga Tiglatpilesar III poeg. Oma vallutuste käigus hõivas ta suure osa tänastest Iisraeli ja Süüria aladest. Rajas oma impeeriumi uue keskuse tänasesse Iraaki (Khorsabadi linna). Tema ajastust on säilinud üpriski palju dokumenteerivaid raidkirju. **Kellest käib jutt?**

34. Fotol on näitleja John Cazale, kes mängis oma kuue aastase näitlejakarjääri jooksul vaid viies filmis. Kaks neist olid kuulsad *Ristiisa* filmid. Tema kohta on öeldud, et tegemist on kõige ideaalsema filminäitleja karjääriga kinematograafia ajaloos. **Mille poolest oli Cazale karjäär näitlejana siis niivõrd ainulaadne?** Vastata tuleb ilmselt rohkem kui ühe sõnaga ja võimalikult täpselt.

35. Selle 1956 sündinud USA krimikirjaniku romaanide enamuses on peategelasteks Los Angelese detektiiv Hieronymus „Harry“ Bosch ja tema sugulasest kaitseadvokaat Mickey Haller. Küsitav on tänaseks kirjutanud ligi 40 romaani, mitmed neist on 21. sajandil tõlgitud ka eesti keelde. **Kellest on jutt?**

8. plokk

36. See on saleda kehaga kala, mida teistest tuuradest on lihtne eristada pika peenikese ja sirge koonu poolest. Ta kuulub kolme hinnatuma kaaviarikala hulka. Kaitsestaatuselt on ta arvatud äärmiselt ohustatud liikide hulka. Teda peetakse tuurlaste sugukonna kaladest kõige haruldasemaks ja üheks hinnalisemaks. Kulinaarselt loetakse tema liha tuurlaste seas kõige õrnemaks ja maitsvamaks. Tema ladinakeelne nimi on *Acipenser stellatus*. **Mis kala?**

37. Küsitav on kooniline kuivatatud viljavihkude kuhil pikemaks säilitamiseks. Lõuna-Eesti murdes öeldi selle kohta kuhilik, Lääne-Eestis kuhilas. Sellesse laoti tavaliselt 50-300 vihku. Mandri-Eestis pandi sinna eelnevalt hakkides kuivatatud vihud, saartel ja paiguti Lääne-Eestis tehti need kohe lõikuse ajal. **Kuidas neid kutsutakse?** Sama perekonnanime kannab ka üks sel sajandil vähemalt korra Eesti meistriks tulnud kilbar.

38. Selle nimetusega nimetatakse äriettevõtte volitatud esindajat, kes ei pruugi küll kuuluda ettevõtte juhatusse, kuid kel on voli teha (peaaegu) kõiki tehinguid, välja arvatud kinnisvaratehinguid. Nimetus tuleneb ladina keele juurtega, seda volitust tähistavast sõnast. **Mis terminit me küsime?**
39. 1827 tänases Maribori linnas sündinud meremeest ja sõjaväelast meenutab muuhulgas täna pildil nähtav ausammast Viinis, Pratersterni väljakul. Küsitav oli Austria-Ungari mereväe ülem 1865 kuni surmani 1871. aastal ning aastamelt jõudis admiralipaguniteni, sealsetest meremeestest on tänagi ta nimi vast kõige tuntum. Suurimaks lahinguvõiduks võiks tal pidada Itaalia mereväe alistamist 1866, Aadria meres toimunud Lissa (Visi) merelahingus. Hiljem on tema nime kandnud ka mitmeid Austria-Ungari sõjalaevu. **Kellest on jutt?**

40. **Milline tuntud laulja ja kitarrist püüdis 1970. aastatel oma esmast läbilööki Benny Santini alter ego all?** Kuulete ka ühte sama nime sisaldavat tema lugu.

9. plokk

41. Seda nime jagavad või jagasid kaks Eesti ettevõtet: ühelt poolt Taavi Madiberki ja mitmete hiljaaegu riigipalgalt lahkunud kaitsevaldkonna kõrgete asjaosalistega (rakettide) tootmise idufirma, teisalt ka 1990. aastate alguses Eestiga seotud metalli- ja naftaäri tegemisi hallanud, Heldur Tõnissoniga seotud Liechtensteini juurtega valdusfirma. **Mis ühesõnaline nimi?**

42. See keel kuulub romaani keelkonda ja on lähedane Šveitsi riigikeeleks olevale retoromaani keelele, Itaalia kaardil kujutatud piirkonna nimetuses on see ka sisaldumas. Kõnelejate arv jääb vahemikku 400 kuni 600 tuhat inimest ning kaardil viidatud piirkonnas on tegu kohaliku ametliku keelega. **Mis keelest käib jutt?**

43. Küsitav mäesuusataja on ainus, kes kiirlaskumises on suutnud olümpiavõitu kaitsta – ta võitis kuldmedali Lillehammeris 1994 ja Naganos 1998. Naganos võitis ta kulla lisaks Alpi kahevõistluses. Mäesuusatamise MK-sarja üldvõidu saavutas aastatel 1996 ja 1998. 1998. aasta suvel sai tõsise vigastuse ja oli sunnitud vaid 26-aastaselt karjääri lõpetama. **Kes on see mäesuusataja?**

44. Pildilolija tegutseb hetkel üsna aktuaalselt jalgpallivälises valdkonnas. Tema karjääri olulisemad etapid: 1988 kuni 1994 oma kodumaa tuntuim klubi; 1994 kuni karjääri lõpuni 2006 mängis nii Manchester Citys, Vladikavkazi Alanias kui ka mitmetes Šveitsi klubides. Rahvuskoondises kogus 46 mänguga 9 väravat. **Kes on see multitalent, tänase ameti eest teenib 1 punkti?**

45. Ta on loonud lisaks graafikale ka popkunsti sugemetega maale, kollaaže ja installatsioone. Pildil näete kaht tema kollaaži „Deus ex Machina I“ ja „Pühak esemega VI“. **Kes on see 1964. aastal sündinud eesti kunstnik?**

10. osa

46. Seda linna on nimetatud seitsme torni linnaks ning selle vanalinn kuulub UNESCO maailmapärandi nimistusse, selles raamatus toimub ka Thomas Manni romaani „Buddenbrookid“ tegevus. Pikim Eestist alguse saanud jäätee oli 1323. aastal Saaremaa ja selle linna vahel. **Mis linn?**

47. Millist nime jagavad alates 2001. aastast erinevate riikide relvastuses olevad Dassault' hävitajad (mida tänaseks on toodetud üle 260 eksemplari) ja pildil olev automudel, mida Renault loeb täna oma sõiduautogamma lipulaevaks?

48. Küsitav on teatud tüüpi riisivein ja Jaapani toiduvalmistamise tavaline koostisosa. See sarnaneb sakega, kuid on madalama alkoholisisaldusega ja suurema suhkrusisaldusega. Seda kasutatakse grillitud või praetud kalale sära andmiseks või kalalõhna kustutamiseks. Seda pakutakse sushi kõrvale ning ta on teriyaki kastme oluliseks komponendiks. **Mis nime see riisivein kannab?**

49. Näete pildil 1963 sündinud ärimeest ja ettevõtjat. Tainani nimelises linnas sündinud härra kuulub maailma kümne rikkaima inimese hulka, hetkel (veebruari 2025 seisuga) loetakse tema varade suurusjärguks 122 miljardit USA dollarit. Varanduse loojaks on 1993 asutatud, eriti just käesoleval kümnendil seoses tehisintellekti arenguga tohutu kasvu teinud ettevõtte. **Keda me küsime (ettevõtte annab 1 punkti)?**

50. Kuulete muusikat. **Kes on mängu viimase küsimuse esitaja?**

Jüri mälumängu 2024/25. hooaja 7. etapp, 12.03.2025
Küsimused: OTK (Jevgeni Nurmla, Mati Räli, Rene Štrik)

Vastused:

1. Alice Weidel, Sahra Wagenknecht (M)
2. Anwar Sadat (1978) (J)
3. Jack Doohan, Franco Colapinto (M)
4. „Shawshanki puhastustuli“ (*The Shawshank Redemption*) (J)
5. 1966 (M)
6. Streptomütsiin (J)
7. Neckar (M)
8. Guns 'N Roses, *November Rain* (R)
9. Mihkel Pärnoja (M)
10. Raffaella Carra (M)
11. Henry V, Agincourti lahing (R)
12. Nokissiil ehk nokis-sipelgasiil (J)
13. Alexander McQueen (M)
14. Gerhard Berger, Falco (Johannes Hölzel) (M)
15. Louis Daguerre (J)
16. Walhalla (J)
17. Erling Eding (M)
18. Kuulitõuge, 1500 m jooks (M)
19. Kiribati (R)
20. Kitty Florentine (M)
21. Bušmeister e surukuku (J)
22. Ülo Pikkov (J)
23. Medusa (J)
24. Salvatore Schillaci (1990), Oleg Salenko (1994) (R)
25. mRNA (COVID-19) vaktsiinid (M)
26. Aptos (M)
27. Stefan Zweig (J)
28. Mikey Madison (M)
29. Campbell Wright, Tommaso Giacomel (M)
30. Georg Friedrich Händel, Johan Halvorsen (R)
31. Juri Gagarinile (esimese kosmoselennu puhul) (J)
32. Landseer (M)
33. Sargon II (J+M)
34. Kõik viis filmi nomineeriti Oscarile (kuldmevikese võitsid neist kolm) (R)
35. Michael Connelly (M)
36. Sevrjuuga (J)
37. Naber (R)
38. Prokurist (M)
39. Wilhelm von Tegetthoff (M)
40. Chris Rea (M)
41. Frankenburg (M)
42. Friuuli keel (M)
43. Katja Seizinger (R)
44. Mihheil Kavelašvili, Gruusia president alates aastast 2024 (R)
45. Mall Nukke (J)
46. Lübeck (J)
47. Rafale (M)
48. Mirin (J)
49. Jensen Huang (ettevõtte Nvidia) (M)
50. Manic Street Preachers (M)